

NÄKÖVAMMAISTEN

airut

4

2023

**Nuorten-
kirja
maali-
pallosta**

**Näkkärielämää
Ivalosta
Espooseen**

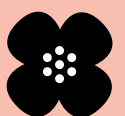

**Muistoja
kesäpäiviltä**

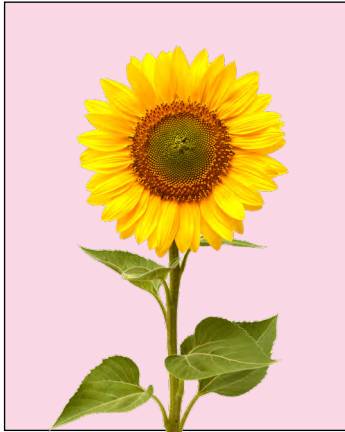

**Epäilijä
Markus
Jalonen**

NÄKÖVAMMAISTEN airut

KANSIKUVA

Entä jos tänä syksynä etsiydynkin auringonkukkapellolle? Tunnuksen kukan lämpimän-keltaisia terälehtiä ja ihmisenmittaista vartta? Kävelen kukkien välissä kuin viidakossa.

KUVA:
Ian 2010 /
Shutterstock.com

 Näkövammaisten liitto

SISÄLTÖ

Pääkirjoitus **3**

Kiikarissa **4**

Risteilyä, keskustelua ja musiikkia **7**

Tuula Kallioniemi kirjoitti maalipallosta **11**

Näkkärielämää Ivalosta Espooseen **15**

Terveudeksi! Syövän hoito kehittyä **18**

Itsestänselvyyksiä epäilevä

Markus Jalonen **20**

Risteyksessä **23**

Ilmoitukset **24**

Näkövammaisten liiton jäsenlehti

112. vuosikerta

6 numeroa vuodessa printtilehtenä, verkkolehtenä, äänilehtenä, pistekirjoituksella, Luetus-julkaisuna ja pdf:nä.

Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kulttuuri ry:n jäsen ja sitoutunut Journalistin ohjeisiin.

twitter.com/NKLry

facebook.com/NakovammaistenLiitto
instagram.com/nakovammaistenliitto
youtube.com/c/Nakovammaistenliittory

airutlehti.fi
nakovammaistenliitto.fi
ISSN 03582930
Paino: Waasa Graphics Oy
Ulkoasu: Marko Myllyaho

Päätoimittaja

Marika Mäkinen
p. 09 3960 4652,
0500 417 670
marika.makinen@nkl.fi

Taitto, ilmoitukset

Liisa Lähteenmäki
p. 09 3960 4651
050 396 4651
liisa.lahteenmaki@nkl.fi

airut@nkl.fi

Tilaukset, versio- ja osoitteenmuutokset

Niina Juntunen
p. 09 3960 4656
(ti-to klo 9-15)
lehtitilaukset@nkl.fi

Tuettu Veikkauksen tuotoilla.

Yhtä monta tarinaa kuin on ihmistä

Tässä Airut-lehden numerossa on monta pientä tarinaa näkövammaisten ihmisten arjesta. Kuulemme, mitä näkövammaisena eläminen on Ivalossa, Pietarsaaressa ja Espoossa.

Saamme välähdyksen myös kahden näkövammaisen maahanmuuttajan elämästä. Toinen heistä on kolumnistimme, bosnialaistaustainen **Ibrahim Milanovic**, joka tällä kertaa kirjoittaa vertaistuesta.

Suomi on hyvinvointivaltio, jossa jokaista kohdellaan yhdenvertaisesti ja esimerkiksi vammaispalvelut pelaavat yhtäläisesti asuinpaikasta riippumatta, eikö niin? Periaatteessa, mutta tiedämme, että systeemi ei toimi aukottomasti. Vaikka laki on kaikille sama, palvelujen saamiseen saattaa vaikuttaa myös virkailija, joka niiden myöntämisperusteita käsittelee. Aina ihminen itse tai hänen lähipiirinsä eivät edes tiedä, minkälaista apua voi saada ja että siihen on oikeus.

Ihmisten arki onkin hyvin erilaista eri puolilla maata. Pohjoisessa välimatkat ovat pitkiä ja ihmisiä harvassa. Kokemus siitä, mikä on hyvä tai tarpeeksi, riippuu myös elämäntilanteesta. Jos näkövammaisia ihmisiä on kotikunnassa vain muutamia tai itse on ainut, vertaistuki voi jäädä kokonaan saamatta.

Näkövammaisten liiton teemana on tämän ja ensi vuoden ajan Uusin silmin. Tarjoamme näkövammaisille ihmisille vertaistarinoita ja muistutamme, miksi esimerkiksi kannattaa liittyä alueelliseen näkövammaisyhdistykseen. Vaikka jokaisella ihmisellä on oma tarinansa, niistä voi löytää yhteisiä nimittäjiä. 🍀

”Aina ihminen itse tai hänen lähipiirinsä eivät edes tiedä, minkälaista apua voi saada ja että niihin on oikeus.”

Vammaispalvelulain voimaantuloa siirrettävä

Näkövammaisten liitto esittää uuden vammaispalvelulain voimaantuloa siirrettäväksi vuodelle. Liitto jätti esityksestä lausuntonsa sosiaali- ja terveysministeriölle. Uudistettavan vammaispalvelulain on liiton mukaan tarkoituksenmukaista tulla voimaan vuoden 2025 alusta, jotta valmistelulle jää enemmän aikaa.

– Esitetyn tiukan aikataulun vaarana on, että tulee jälleen kiire. Lakia ei pidä säätää hätiköiden eikä pakolla aikataulua tuijottaen. On varattava kunnolla aikaa lain valmisteluun ja eduskuntakäsittelyyn sekä lain hyväksymisen jälkeen siihen, että vammaiset ihmiset, vammaisjärjestöt ja hyvinvointialueet ehtivät paneutua lain

”Oikeus vammaispalveluihin on ehdoton – ei määrärahoista riippuvainen.”

sisältöön huolellisesti, sanoo Näkövammaisten liiton järjestöjohtaja **Sari Kokko**.

Hänen mukaansa myös lain vaikutusarviointi on tehtävä tarkasti ja oikeisiin tietoihin perustuen. Erityisen tarkoin on arvioitava perus- ja ihmisoikeusvaikutukset.

– Vammaispalvelut eivät ole säästökohde. Ne ovat vahvoja subjektiivisia oikeuksia. Oikeus vammaispalveluihin on ehdoton – ei määrärahoista riippuvainen, Kokko muistuttaa.

Lausunto vammaispalvelulain voimaantulon siirtämisestä löytyy Näkövammaisten liiton verkkosivuilta. 🌐

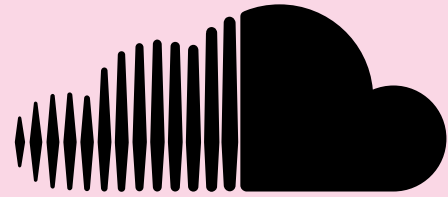
Airut-lehti kilpailee kansilehdellään

Airut-lehti on mukana Folio 2023 -kisassa Ozzie award -sarjassa yhtenä kolmesta finalistista. Folio 2023 on julkaisualan yksi arvostetuimmista maailmanlaajuisista kilpailuista, ja siihen osallistuu yleensä tuhansia töitä ympäri maailman.

Airut kilpailee numeron 5/2022 kumisaapasaiheisella kannellaan.

Voittajat julkistetaan 24. lokakuuta New Yorkissa.

Airut-lehden selkeän visuaalisen ilmeen on suunnitellut lehtien ulkoasuun erikoistunut graafikko **Marko Myllyaho**. Lehden kunkin numeron kannesta vastaa viestinnän asiantuntija **Liisa Lähteenmäki**. 🌱

Näkövammaisteatterin historiaa

Kiinnostaako Näkövammaisteatterin historia, menneet esitykset ja nykytila? Pääset myös kuulemaan uusimman projektin, Meidän Herramme muurahaisia -esityksen vaiheet näyttelijöiden ja ohjaajan kertomana.

Minun näköinen elämä: Teatteri -podcastin voit kuunnella Näkövammaisten liiton tililtä Spotifysta, Suplasta, Apple Podcast -palvelusta ja SoundCloudista.

Ylen saavutettavuus parantunut

Yle selvitti palveluidensa saavutettavuutta kyselytutkimuksella keväällä 2023. Vastajista puolet koki saavutettavuuden parantuneen viimeisen vuoden aikana. Pelkätään näkö- ja kuulovammaisille osoitettu kyselytutkimus toteutettiin keväällä 2021.

Tuoreimpaan tutkimukseen osallistui 170 vastaajaa. Tutkimuksessa tarkasteltiin Ylen palveluiden saavutettavuutta palvelukohtaisesti. Listatut palvelut olivat Yle.fi-verkkosivut, Yle-mobiiliapplikaatio, Yle Areenan tekninen saavutettavuus, Yle Areenan sisällöt ja Ylen televisiolähetykset. 🌱

61 %
näkövammaisista
on naisia.

Facebookissa taiteen kuvailutulkkauksesta

Perussääntö kuvataiteen kuvailutulk-
kauksessa on, että kaikki se, mihin
näkevän silmä pysähtyy, mainitaan.
Mitään ei säästellä, sensuroida tai
arvuutella.

Lue lisää: [www.facebook.com/
NakovammaistenLiitto](http://www.facebook.com/NakovammaistenLiitto) 🌐

Kun näkö menee, apua on tarjolla

Mistä on kysymys, kun näet silmälaseil-
lakin huonosti? Entä jos huomaat, että
läheiselläsi on vaikeuksia selvitä arjestaan
heikentyneen näön kanssa? Tilanteessa ei
kannata jäädä yksin. Vaikka näkö heikke-
nee, apua ja tukea on tarjolla.

Näkövammaisten liiton vuosien 2023-
2024 teemana on Uusin silmin. Jaamme
tietoa näköasioista ja liiton palveluis-
ta erityisesti vasta näkövammautuneille
ikäntyneille ja heidän omaisilleen. Olem-
me koonneet aiheesta tietopakettien verkko-
sivuillemme osoitteeseen [www.nakovam-
maistenliitto.fi/fi/oletko-huolissasi-naosta](http://www.nakovammaistenliitto.fi/fi/oletko-huolissasi-naosta).
Sivuilta löytyy tietoa muun muassa palve-
luista ja asiantuntijoiden ja näkövammais-
yhteisön yhteystietoja. 🌐

Poppari-bändi tanssitti kesäpäiväväkeä.

Kesäpäivävieraita Aalto2-museokeskuksessa.

Risteilyä, keskustelua ja musiikkia

Näkövammaisten liiton kesäpäivät kokosi runsaat 250 ihmistä aurinkoiseen Jyväskylään kesäkuussa. Kesäpäivien tarkoituksena on tuoda ihmiset yhteen nauttimaan kulttuurista ja keskustelusta ja tapaamaan tuttuja.

TEKSTI **Marika Mäkinen**

KUVAT **Marika Mäkinen ja Aatu Koms**

Juhlapaikaksi oli valittu Paviljonki Päijänteiden rannalla. Ohjelma pyörähti käyntiin heti perjantaina liiton 95-vuotisen taipaleen kunniaksi nautituilla kakkukahveilla ja avajaispuheenvuoroilla. Illan kulttuuriannista vastasi Näkövammaisteatteri Meidän herramme muurahaisia -esitys.

Lauantaipäivä potkaistiin käyntiin äänikirjaan liittyvällä paneelilla, johon vieraiksi oli saatu äänikirjan lukija **Ari-Matti Hedman**, näkövammaisen äänikirjan

JATKUU →

Keski-Suomen Näkövammaisten Susanna Turkkila (vas.) ja Doris Hammaren (oik.), Lapin Näkövammaisten Juha Romakkaniemi ja Näkövammaisten liiton Annika Tyynysiemi (keskellä).

käyttäjä **Lasse Jalonen** ja kirjailija **Tiina Raevaara**. Lauantain retkikohteiksi oli tarjolla vasta-avattu Aalto2-museokeskus ja Jyväskylän yliopistokampuksen kävely, Vaajakosken Naissaari ja vierailu Pandan tehtaanmyymälässä sekä Päijänne-risteily.

95-vuotisjuhlaillallisen jälkeen Keski-Suomen Näkövammaisten ryhmä esitti Pimeetä draamaa -musiikkiesityksen ja paikallinen Poppari-bändi tanssitti kesäpäiväväkeä.

Kesäpäivien toteutuksessa on mukana liiton toimihenkilöiden lisäksi järjestävän kaupungin alueellinen näkövammaisyhdistys Keski-Suomen Näkövammaiset ja joukko vapaaehtoisia avustajia.

Näkövammaisten liiton Aatu Komsu ja Seija Viitanen.

Yksi vapaaehtoisista oli Jyväskylän kaupungin vapaaehtoisena liikuntaluotsinakin toimiva **Jorma Leppänen**, joka osallistui Jyväskylän vapaaehtoistoimipisteiden ja Keski-Suomen Näkövammaisten kanssa järjestettyyn koulutukseen näkövammaisten kohtaamisesta.

- Niinpä sitten ilmoittauduin innostuneena myös kesäpäiville, psykologin työstään eläköitynyt Jorma Leppänen kertoo.

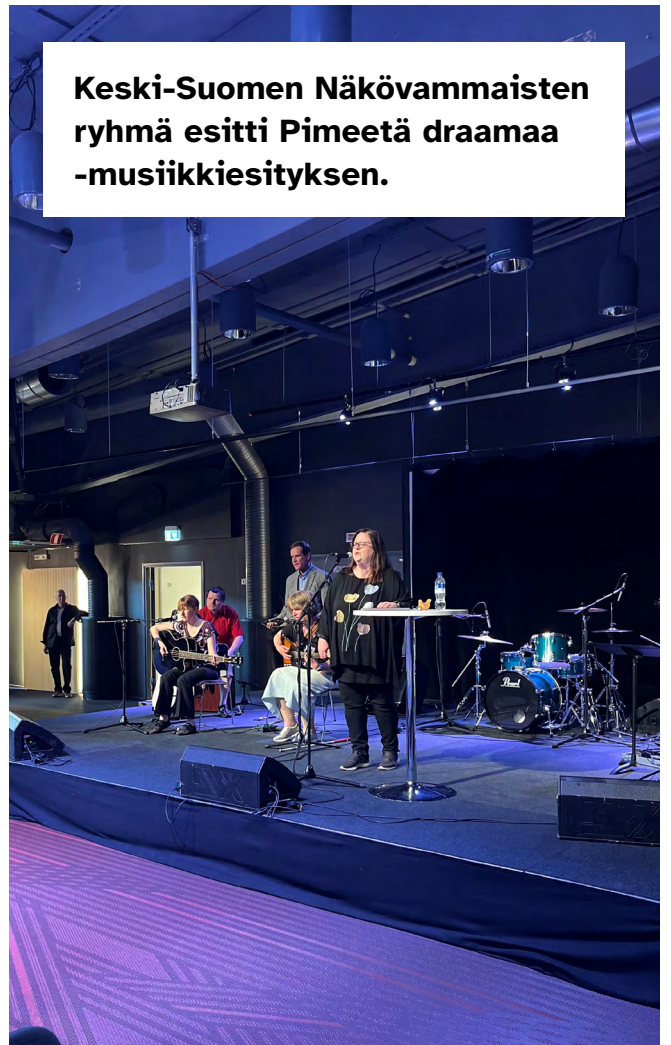
- Auringonpaisteinen kesäkuun toinen viikonvaihe tarjosi meille kaikille tavalla tai toisella mukana olleille järjestelyiltään ja ohjelmasisällöiltään laadukkaan ja onnistuneen juhla kokemuksen, Leppänen kiittelee. 🌻

**Näkövammaisteatteri kumartaa
Meidän herramme muurahaisia
-esityksen jälkeen.**

**Keski-Suomen Näkövammaisten
ryhmä esitti Pimeetä draamaa
-musiikkiesityksen.**

**Äänikirjapaneelin vieraina äänikirjalukija
Ari-Matti Hedman, kirjailija Tiina Raevaara ja
näkövammaisen äänikirjan käyttäjä Lasse
Jalonen. Näkövammaisten liiton Marika Mäki-
nen ja Markku Möttönen vetävät keskustelua.**

Tuula Kallioniemi on tunnettu lasten- ja nuortenkirjailija.

Tuula Kallioniemi kirjoitti maalipallosta

- Lasten- ja nuortenkirjailija Tuula Kallioniemen ura alkoi jo 1970-luvulla ja käsittää kymmeniä kirjoja.
- Pari vuotta sitten Kallioniemi joutui harvinaisen tilanteen eteen: hänelle ehdotettiin kirjan kirjoittamista aiheesta, josta hän ei ollut koskaan kuullutkaan.

TEKSTI Lauri Jaakkola KUVA Niclas Mäkelä / Otava

Teen paljon kouluvierailuja, ja niiden aikana käydyistä keskusteluista oppilaiden kanssa saan usein ideoita kirjoihin. Mutta tällaista ei aiemmin ollut tapahtunut, **Tuula Kallioniemi** alustaa.

– Se oli korona-aikaa, ja tein etäkouluvierailun espoolaiseen kouluun. Tunti oli jo päättymässä, mutta opettaja sanoi, että vielä olisi yksi kysymys. Alakouluikäinen poika kysyi, voisinko tehdä kirjan maalipallosta. En ollut aiemmin kuullutkaan sellaisesta lajista.

Yksi Kallioniemen kirjasarjoista on nimeltään FC Wannaplay, jossa kaveripo-

rukka pelaa eri joukkuelajeja. Sarjan aiemmat osat ovat keskittyneet jalkapalloon, jääkiekkoon ja koripalloon. Espoolaisen koulun oppilas ehdotti, että neljäs kirja voisi kertoa näkövammaisten joukkuelajista, maalipallosta.

Sattumalta koululla oli vastikään vierailut maajoukkuepelaaja ja maalipallon innokas puuhamies **Erkki Miinala**, jonka opastuksella oppilaat olivat päässeet kokeilemaan uutta ja innostavaa lajia. Kokeilukerta oli heillä vielä tuoreena mielessä Kallioniemen vierailun aikaan.

JATKUU →

Maalipallon kimppuun

Kallioniemi alkoi ottaa selvää maalipallosta. Kangasalla asuva kirjailija otti yhteyttä Tampereella maalipalloa harrastavaan porukkaan, mutta koronaviruspandemian vuoksi hän ei päässyt vierailemaan heidän harjoituksissaan. Internetistä löytyi kuitenkin runsaasti tietoa ja videosisältöä lajista.

Kallioniemi huomasi myös, että maalipalloaiheen kautta hän pääsisi käsittelemään kirjassaan myös näkövammaisten henkilöiden arkea ja yleisemminkin erilaisuuden ymmärtämistä ja hyväksymistä.

– Viidentoista vuoden takaisessa Rottaklaani-kirjassani oli CP-vammainen päähenkilö, joten minulla oli vähän aiempaakin taustaa tämänkaltaisesta. Kirjojani luetaan paljon kouluissa, niitä kuuluu erilaisiin lukudiplomeihin. On ihan hyvä, että kirjojen kautta nuoret saavat ymmärrystä ja sitä kautta empatiaa erilaisuutta kohtaan.

Maaginen maalipallo -kirjassa kaveriporukan naapurustoon muuttaa näkövammaisen nuori, Valtsu, joka tutustuttaa heidät maalipallon pariin. Kirjassa tuodaan kiitettävästi esiin sitä, että maalipalloa voivat pelata myös näkevät henkilöt. Suomessa se on mahdollista aina SM-sarjatasolle saakka.

Kallioniemen teksti luo maalipallosta eläväisen ja asiavirheettömän kuvan. Erityismaininta myös **Jussi Kaakisen** mainiolle kuvitukselle: maalipallo näyttää juuri niin vauhdikkaalta kuin kuuluukin. 🐾

Näkkärikuorilta kiitosta

Kolmen näkövammaisen nuoren raati piti Tuula Kallioniemen nuortenkirjaa Maaginen maalipallo varsin onnistuneena kuvauksena maalipallosta lajina ja näkövammaisen nuoren elämästä.

Raatiin kuuluivat järvenpääläinen **Eemi Utriainen**, espoolainen **Linnea Granlund** ja kouvolaalainen **Panu Rätty**. Utriainen ja Rätty harrastavat maalipalloa. Sokkopingistä pelaavalle Granlundillekin maalipallo on hyvin tuttu laji.

– Se oli ylipäättään hyvä kirja, jota oli hauska lukea. Kirjassa oli jopa yllättävän hyvin kuvattu maalipalloa. Kirjailija oli selkeästi käynyt katsomassa sitä jossain paikan päällä. Sen huomasi muun muassa siinä, miten hän kuvasi lässähtävää ääntä, joka kuuluu, kun pallo osuu mahaan tai kämmeneen. Sitä ei netin kautta kuuntelemalla kuule, Eemi Utriainen kehuu.

Tämä lienee kunnianosoitus kokeneen kirjailijan ammattitaidolle, sillä samalla lailla kuin **Mika Waltari** ei ollut koskaan käynyt Egyptissä kirjoittaessaan Sinuhe egyptiläisen, ei myöskään Kallioniemi ollut astunut liikuntasaliin,

”Kirjassa oli jopa yllättävän hyvin kuvattu maalipalloa.”

jossa pelataan maalipalloa. Hän olisi kyllä halunnut, mutta koronaviruspandemian aiheuttamat rajoitukset estivät.

Kukaan raadin kolmesta jäsenestä ei löytänyt kirjan maalipallo-osiosta virheitä lajin kuvauksesta.

– Laji on kivasti tuotu esiin, mutta siitä olisi kannattanut kertoa vielä enemmänkin. Siitä miten he treenaavat ja sitten lopussa olisi voinut olla vielä kunnon matsi Rupilan ja Hippolan välillä. Nyt jäin vähän odottamaan enemmän maalipalloa lopussa, Panu Rätty pohtii.

Raati oli tyytyväinen myös siihen, että kirjassa tuotiin hyvin esille sitä, että vaikka maalipallo on lajina alun perin suunnattu näkövammaisille henkilöille, sitä voivat harrastaa hyvin myös näkevät. Laji kaipaa lisää pelaajia, ja Panu, Eemi ja Linnea toivovatkin kirjan auttavan uusien harrastajien houkuttelemisessa lajin pariin.

– Suosittelisin kirjan lukemista sellaisille nuorille, jotka etsivät uutta harrastusta tai jotka ovat kiinnostuneet paraurheilusta. Se olisi hyvää luettavaa myös peruskoulun opettajille, jotta he oppisivat tuomaan soveltavaa liikuntaa myös koululiikuntaan, Linnea Granlund sanoo.

Näkövammaisen nuoren Valtsun elämän kuvaamiseen kolmikko oli myös pääosin

tyytyväinen. Tosin pari pientä kauneusvirheitäkin löytyi.

– Suomessa opaskoiran voi saada vasta täysi-ikäisenä. Valtsu ei taida kirjassa vielä olla täysi-ikäinen, mutta hänellä on jo opaskoira Ville, Granlund toteaa.

Kirjailija Kallioniemi kertoo olleensa tietoinen opaskoiraan liittyvästä ristiriidasta, mutta päätti ottaa Ville-koiran mukaan siitä huolimatta.

– Koko tarina olisi ollut ihan toinen ilman koira, Kallioniemi sanoo.

– Kaiken kaikkiaan kirja kuvaa ihan hyvin sitä, millaista näkövammaisen nuoren elämä on. Sitä käsiteltiin kuitenkin näkevien kavereiden Salaman ja Eetun näkökulmasta. Olisi kiinnostavaa, jos tästä tehtäisiin vielä jatko-osa, jossa tapahtumia kuvattaisiinkin näkövammaisen Valtsun näkökulmasta, Panu Rätty sanoo. 🐾

**Ivalo:
Hans Mattus**

**Pietarsaari:
Bengt Ahlvik**

Espoo: Azra Tayyebi

Näkkärielämää

Ivalosta Espooseen

- Näkövammaisina joudumme asioimaan eri tahojen kanssa, kun haemme palveluita ja apuvälineitä arjessa selvitäksemme.
- Kysyimme kolmelta muuta kuin suomea äidinkielenään puhualta näkövammaiselta, miten asiointi on sujunut.

TEKSTI **Virpi Jylhä** KUVAT **Bengt Ahlvik ja Aliisa Palm**

Kahdella kielellä Pietarsaarella

Pietarsaari on 19 200 asukkaan kaupunki Pohjanlahden rannikolla. Siitä mainitaan useimmiten laaja vanha puukaupunginosa sekä entisen tupakkatehtaan jyhkeä muuri. Hieman yli puolet kaupungin asukkaista puhuu äidinkielenään ruotsia. Yksi heistä on **Bengt Ahlvik**, 63.

Bengt Ahlvik on aktiivinen järjestötoimija ja eläkeläinen. Työuransa hän on tehnyt fysioterapia-alalla. Hän toimi myös useita vuosia 2022 Alzheimerin tautiin menehtyneen puolison omaishoitajana.

Bengtistä tuli heikkonäköinen kaksivuotiaana tapaturman vuoksi. Isä katkoi nauvoja ja naulanpuolikas singahti pojan silmään. Vaurioitunut silmä tulehtui ja tulehdus levisi toiseenkin silmään. Sairaalarieissu Helsinkiin kesti 10 kuukautta. Tuona aikana täysin ruotsinkielises-

tä pojasta tuli täysin suomenkielinen. Myöhemmin äidinkieli palautui ja Bengtistä tuli sujuva kahden kotimaisen kielen käyttäjä.

– Asioin kummallakin kielellä. Kuulostelen, millä kielellä tiskin takana mieluiten

JATKU →

puhutaan ja sillä mennään, Bengt sanoo.

Bengtin koti on keskustan liepeillä vanhassa kaupunginosassa. Hyvien jalkakäytävien ja suojateiden ansiosta alueella on helppoa ja turvallista liikkua. Ostoskeskus ja muita palveluita on muutaman sadan metrin etäisyydellä.

- Minulla oli vuosikymmeniä hyvä liikkumisenäkö. Ajoin työmatkat skootterilla tai pyörällä. Mutta 2016 sokeuduin.

Bengt on tyytyväinen saamiinsa vammaispalveluihin. Tietokone ruudunluokohjelmineen on käytössä ja liikkumisessa on apuna opaskoira sekä kuljetuspalvelumatkat.

- Kuljetuspalvelut ovat ikävä kyllä menneet huonompaan suuntaan, kun vakiokuskia ei saa enää käyttää. Aikataulut eivät pidä. Kyydit tulevat miten sattuu, hän huokaa.

Kaikkein tärkein vammaispalveluista Bengtille on henkilökohtainen avustaja. Avustaja on vuosien ajalta tuttu, mutta Bengt haluaisi pystyä toimimaan itsenäisemmin.

- Olisipa sellainen laite, joka toimisi apuna kaikissa ympäristöissä, Bengt huokaisee.

- Meillä näkövammaisilla ei ole koskaan täyttä yksityisyyttä, kun kaikkein henkilökohtaisimpien asioidenkin hoitoon on pyydetty toisen ihmisen apua.

Saamenkieliset palvelut harvinaisia

- **H**aloo? saamea äidinkielenään puhuva **Hans Mattus** vastaa puhelimeen kotonaan Ivalon Tolosessa, 1115 kilometrin päässä Helsingistä pohjois-

seen. Esittäydyn, teemme sinun kaupat ja käymme läpi vallitsevan säätilan.

Ivalossa on helle. Hansin puhe soljuu rehevällä pohjoisen murteella. Hämmästyin Hansin kertoessa iäkseen 92 vuotta. Olin ehtinyt kuvitella hänet äänen perusteella huomattavasti nuoremmaksi. Hansia huvittaa, kun kerron asiasta.

- Oon aina liikkunu palijon luonossa. Kalastanut ja marjastanut. Käyn nytkin välillä virvelöimässä tuossa omassa rannassa.

Hans on näkövammautunut vasta vartuneemmalla iällä. Lääkäri huomasi, että miehen molemmissa silmissä kasvaa kaihi. Hans sai heti lähetteen ja leikattiin Rovaniemellä. Toimenpiteen yhteydessä hänellä todettiin myös silmänpohjanrappeuma. Rappeuman eteneminen saatiin pysäyttämään pistoshoidoilla.

- Nään liikkua hyvin. Lukeminen on vaikiampaa, Hans sanoo.

Hansin ja hänen puolisonsa koti sijaitsee Ivalojoen rannalla kaukana palveluista. Isommalle tielle, jolla bussit kulkevat, on 11 kilometriä matkaa. Kummallakaan ei ole enää ajokorttia.

- Kuljetuspalvelut on tarpeen, Hans sanoo.

- Muita palveluita en ole tarvinnut. Kyyti tulee Ivalosta ja pääsemme asioille. Toisinaan käymme jutustelemassa kerhossa muiden näkövammaisten kanssa.

Hans kertoo, että asiointikielenä Ivalosakin toimii suomi.

- Eipä se haittaa, kun kerta osaan suomea, mies tuumaa leppoisasti.

Useampaa saamen kieltä taitava Hans on toiminut kielimestarina auttaen

nuorempia säilyttämään ja oppimaan saamea. Hän kertoo myös olleensa joskus tulkkina, kun täysin saamenkielinen tuttava on tarvinnut apua asioidissa.

Puhelun loppuksi kysyn, mitä uutta palvelua Hans toivoisi itselleen, jos saisi pyytää jotain.

- Täällä on kaikki hyvin, hän naurahtaa.
- En tarvi mitään enempää.

Englannilla ei aivan kaikki asiointi onnistu

Azra Tayyebin, 36, asuinympäristö on aivan erilainen kuin Hansilla. Saavutettavuuden parissa työskentelevä Azra asuu Espoon keskuksessa paikallisjuna- ja bussimatkojen äärellä sukkuloiden pääkaupunkiseudulla opaskoiran tai kuljetuspalvelun turvin. Rivitalokodin lähistöltä löytyy runsaasti erilaisia palveluita.

- Olen etsinyt turvalliset kulkureitit, joilla voin hyödyntää alikulkuja tai liikennevaloja, Azra kertoo.

- Joskus joudun kiertämään pidemmän matkan, kun lyhyempi reitti on näkövammaiselle hankala.

Azra muutti Suomeen Iranista 10 vuotta sitten. Hän oli jo silloin sokeutunut retinitis pigmentosan vuoksi ja valkoinen keppi sekä NVDA-ruudunlukijalla varustettu tietokone kuuluivat apuvälineistöön.

Azran äidinkieli on persia, mutta hän sanoo, että nykyään hänen vahvin kielensä on englanti. Azra puhuu suomea, mutta kertoo kirjoittamisen olevan hankalaa.

- Mieluiten asioin englanniksi. Etenkin silloin, jos pitää täyttää lomakkeita tai kirjoittaa selvityksiä, hän kertoo ja jatkaa,

että valitettavasti se ei aina onnistu.

Tummatukkainen ja ruskeasilmäinen Azra näyttää ulkomaalaiselta. Hän kertoo, että häneen on suhtauduttu pääasiassa hyvin sekä maahanmuuttajana että näkövammaisena.

- Joidenkin ravintoloiden ja kuntosalien kanssa on ollut ongelmia, kun pääsyni on opaskoiran kanssa estetty. Ulkomaalaisuuteni vuoksi jotkut ovat jopa epäilleet, että onko vieressäni oleva koira edes oikeasti opaskoira. Se on tuntunut ikävältä, Azra kertoo.

Azra toivoo, että ihmiset tuntisivat paremmin lakia ja vammaisten oikeuksia. Hän kummastelee, miten Suomen kaltaisessa maassa asuinpaikka tai hakemusten käsittelijä voi vaikuttaa niin paljon siihen, millaisia palveluita näkövammaisen saa.

- Toivon, että lain tuntemus paranisi ja tasa-arvoisuus ulottuisi todellisesti meihin kaikkiin asuinpaikasta riippumatta, hän huokaisee. 🌿

Toimitus ei valitettavasti onnistunut saamaan juttuun kuvaa Hans Mattuksesta.

Syövän hoito kehittyy

Jokaisessa suvussa se vierailee, joihinkin se asettuu asumaan. Kyse on usein pelkoa viljelevästä syövästä. Yhä harvemmalle se koituu kuitenkin kohtaloksi viime vuosina vauhdilla kehittyneen syöpätutkimuksen ansiosta.

TEKSTI Taina Alastalo KUVA CI Photos / Shutterstock.com

Suomen Syöpärekisterin mukaan uusia syöpätapauksia todettiin Suomessa vuonna 2021 yhteensä noin 36 500. Näistä naisilla esiintyi 48 prosentilla ja miehillä 52 prosentilla. Naisten keskuudessa yleisin syöpä oli rintasyöpä ja miehillä eturauhassyöpä. Toiseksi ja kolmanneksi yleisimmät syövät ovat molemmissa ryhmissä paksu- ja peräsuolisyöpä sekä keuhkosityöpä.

Kaikki lääketieteellinen tutkimus on kehittynyt parissa vuosikymmenessä huimasti, mikä koskettaa myös syöpätutkimusta.

– Ihmisen perimä luettiin kokonaisuudessaan ensimmäisen kerran pari vuosikymmentä sitten. Nyt tämä on mahdollista suorittaa joissakin tunneissa ja se voidaan saada syöpädiagnoosin tueksi hyvinkin nopeasti, kertoo Syöpäsäätiön tutkimusjohtaja **Jarmo Wahlfors**.

Nykyaikaiset syövän hoitotulokset pohjautuvat pitkälle kehittyneeseen tutkimukseen.

– Vaikka osa syöivistä on edelleen hyvin hankalasti hoidettavia, esimerkiksi rintasyövän suhteen ollaan tänään tilanteessa,

jossa yhdeksän kymmenestä sairastuneesta on elossa ja voi hyvin viisi vuotta syöpädiagnoosin jälkeen, toteaa Wahlfors.

Intensiivinen kehitys

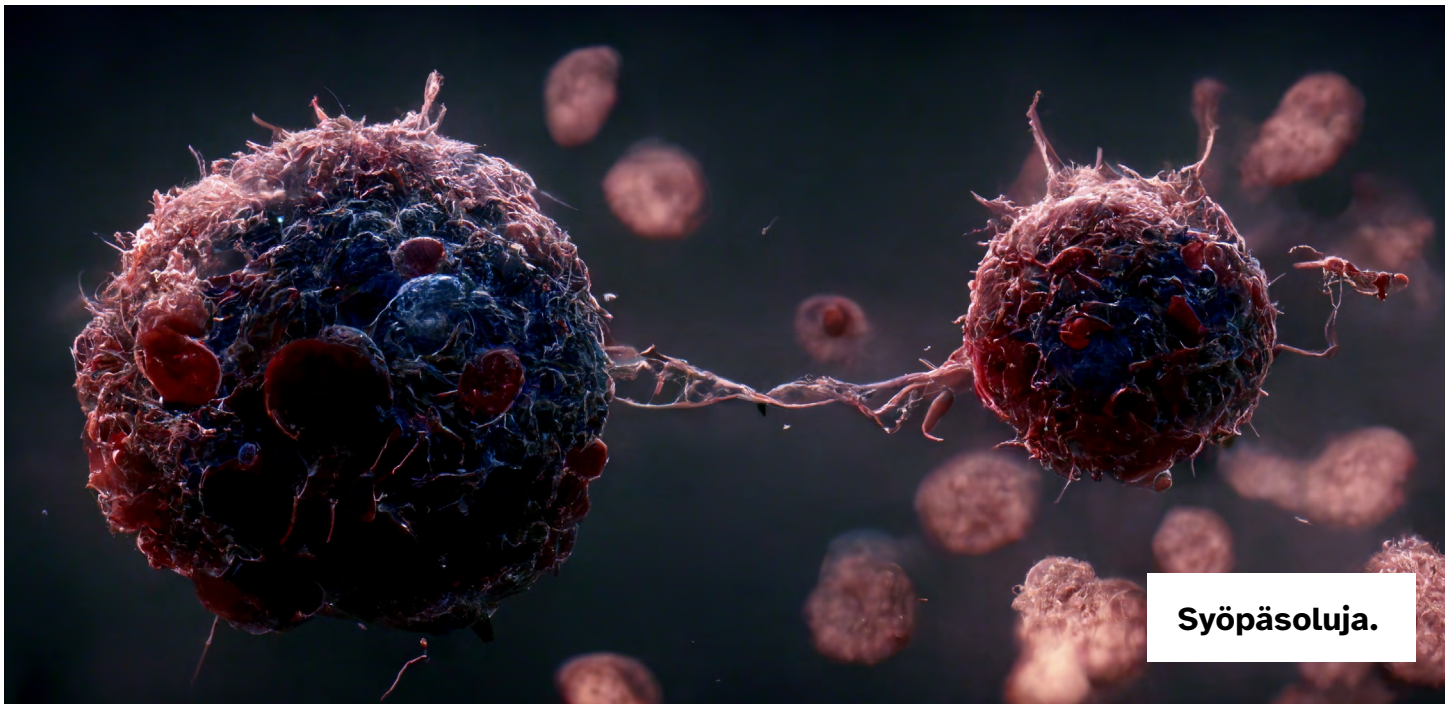
– Hoidoista eniten huomiota ovat saaneet niin kutsutut immunologiset hoidot, joissa elimistön oma puolustusjärjestelmä usutetaan hyökkäämään tehokkaammin syöpää vastaan. Valitettavasti hoidot ovat edelleen hyvin kalliita eikä niitä voi hyödyntää läheskään kaikkiin syöpiin, Wahlfors sanoo.

Iso merkitys on syövän tarkemmalla luokittelulla, mikä on nykyaikaisin menetelmin mahdollista toteuttaa. Näin kasvain voidaan havaita aiemmin ja tyypittää tarkemmin.

– Kullekin syöväälle määritetään tehokain ja turvallisoin mahdollinen hoito. Puhutaan yksilöllistetyistä syövän hoidosta.

Teknologian kehitys näkyy myös syöpätutkimuksessa.

– Koneoppiminen ja tekoäly alkavat olla oleellinen osa nykyaikaista syövän hoitoa. Esimerkiksi syövän kudoksenäytteistä teko-

Syöpäsoluja.

älypohjaiset automatisoidut menetelmät löytävät syöpäsolut ja luokittelevat ne jopa patologia tehokkaammin.

Suomessa huippuosaamista

Suomalaiset tutkijat ovat vuosikymmeniä olleet maailman kärkitasoa syöpätutkimuksessa, niin molekyylitason perustutkimuksessa kuin potilaaseen kohdistuvassa kliinisessä tutkimuksessa.

Wahlforsin mukaan näin on edelleen, vaikka globaali kilpailu onkin vienyt painopistettä maihin, joissa tutkimus on paremmin resursoitua. Maamme tutkimuksella on edelleen erinomaiset edellytykset säilyä kansainvälisellä huipulla, mutta se edellyttää tutkijoiden ponnisteluiden lisäksi kasvavaa rahoitusta säätiöiltä, yhteiskunnalta ja yrityksiltä.

– Tuleen ei voi jäädä makaamaan, jos Suomi halutaan säilyttää syöpätutkimuksen ja syövän hoidon mallimaana, Wahlfors tiivistää.

Valoisampi tulevaisuus

Syöpien ilmaantuvuuden on ennustettu pysyvän nykyisellä tasolla kutakin ikäryhmää kohden myös tulevaisuudessa. Tapausmäärien on puolestaan arvioitu kasvavan runsaasti väestön ikääntymisen vuoksi. Lohduttavaa on kuitenkin se, että ajan kuluessa yhä suurempi osa syövästä voidaan parantaa ja huonon ennusteen syövät tulevat yhä harvinaisemmiksi.

Syöpätutkimus etenee isoin harppauksin ja vie eteenpäin syövän ennaltaehkäisyä, diagnostiikkaa ja hoitoja. Vuosi vuodelta hoidot osataan kohdentaa kullekin sairastuneelle tarkemmin ja turvallisemmin, mikä onkin syöpätutkimuksen keskiössä. Tässä auttaa sekä uusien menetelmien kehittäminen ja tietotekniikan tehokkaampi käyttö, että lisääntyvä ymmärrys syövästä sairautena.

– Olemme kulkemassa kohti aikaa, jossa syöpä on yhä harvemmin tappava tauti ja yhä useammin havaittavissa ajoissa ja hoidettavissa oireettomaksi, Wahlfors toteaa. 🌱

Itsestäänselvyyksiä epäilevä Markus Jalonen

- Markus Jalonen on näkövammaisena kerännyt itselleen erityistä identiteettiä.
- Hän on tyytyväinen, että hänen persoonallisuutensa erottuu valtavirrasta.

TEKSTI **Marika Mäkinen** KUVA **Joona Jylhälehto**

Markus Jalonen, 50, on yksi Tampereen Näkövammaisten suojissa toimivan Näkemättä kaunis -yhteisön sisällöntuottajista. Jalosella on molemmilta vanhemmilta peritty synnynnäinen poikkeama, aniridia, silmän rakenteessa. Lisäksi hänellä on silmänpainetauti, joka aiheuttaa silmävärveen.

- Kirkas valo sokaisee minut helposti. Mutta koska sään vaikutus mielialaani on aivan päinvastainen, valitsen milloin tahansa auringon harmaan taivaan edelle.

Markus Jalosen isä kuoli nuorena, eikä hänellä ole tästä henkilökohtaista muistikuvaa.

- En edes ollut silloin vanhempieni kotona, sillä minut oli toimitettu lasten vastaanottokotiin. Olen asunut vuoroin siellä, vuoroin sijaisperheessä pari vuotta. Kouluikäisenä asuin vuoroin äitini luona,

vuoroin toisessa lastenkodissa.

Jalonen kertoo havahtuneensa vasta peruskoulun yläasteella siihen, että häntä oudoksuttiin ja näkövammasta kuiskuteltiin. Lukiossa hän törmäsi ajatukseen, että hänen likinäköisyytensä voisi haitata opiskelua.

Lukion jälkeen hän opiskeli Arlainstituutissa merkantiksi, minkä jälkeen pyrähti teologian opintoihin Helsingin yliopistoon.

- Elämäntilanne ei oikein kannatellut itsenäistä opiskelua. Sittemmin olen kouluttautunut Arlainstituutissa merkonomiksi ja hierojaksi. Kun halvaannuin loka-kuussa 2009, minulla oli häthätää kolme vuotta työkokemusta 12 vuoden ajalta. Olen toki tyytyväinen takuueläkkeeseen.

Markus Jalonen kertoo, että ei nuorena syyttänyt ulkopuolisuuden tunteesta vammaansa, vaan käsitti olevansa jotenkin vääränlainen ihminen. Myöhemmin hän on

Markus Jalosen intohimo on testata ja soveltaa oppimaansa tietoa vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

saanut itsetuntonsa kuntoon, eikä enää juuri enää usko näkövamman mukanaan tuomiin rajoituksiin.

- Jos ne jotain estävät, niin lähinnä sellaisia asioita ne jättävät haaveilun varaan, joita moni vammautonkin on estynyt toteuttamasta.

Jalonen kertoo, että on näkövammaisena kerännyt itselleen erityistä identiteettiä.

- Olen tyytyväinen siihen, että persoonallisuuteni erottuu valtavirrasta. Tarve määritellä itse näkemisen ja näkymisen eettiset ja esteettiset merkitykset on yllyttänyt kokonaiseen itsestänselvyyksiä epäilevään elämänkatsomukseen.

Hänen on helppo samastua vajaavaltaisiin ihmisiin ja liittyä yleisen mielipiteen vieroksumaan seuraan. Avautuminen erilaisuudelle ei hänen mukaansa johdu vain näkövammaisten kokemasta syrjinnästä, vaan myös siitä havainnosta, että näkövammaiset itsekin ajautuvat helposti vieroksujan osaan.

- Sen täytyy olla yleisinhimillistä alttiutta epäsymmetrisiin valtasuhteisiin.

Yksi arjen keskipiste on Jalosella luku-tv.

- Ahmin kirjoja piittaamatta lajityypistä tai juuri aiheestakaan. Ahmattina en pitäydy pelkästään kirjoihin, vaan kuuntelen sisältöjä podcasteista äänikirjoihin.

Jalonen kertoo käyvänsä läpi eräänlaisia elämänkestävän oppimisen ohjelmaa, jossa aineistona ovat kirjojen lisäksi netti, taiteet, retket merkittäviin paikkoihin, museot ja näyttelyt.

- Intohimoni on testata ja soveltaa oppimaani tietoa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Joko sovitan tiedon erityiseen tapaan kohdata toinen ihminen tai sitten teen siitä keskustelunaiheen.

Koska Jalonen on introvertti, hän tarvitsee jokaista vuorovaikutuksessa vietettyä hetkeä kohden moninkertaisesti aikaa

JATKUU →

latautua omissa oloissa.

- Ehkä tärkeintä elämässä minulle on vaalia rakkaiden ihmisten muistoa. Koetan kerrata aika ajoin sitä, mitä olen heiltä oppinut ja missä muodossa heidän rakkautensa elää minussa tänä päivänä.

Näkemättä kaunis -yhteisö haluaa muuttaa mielikuvia 2020-luvun näkövammaisuudesta Facebookissa ja Instagramissa. Toimintaa koordinoi Tampereen seudun Näkövammaiset. Annamme nyt yhteisön jäsenille puheenvuoron tulevien lehtiemme sivuilla.

Ennakkoluuloja metsästämissä

TEKSTI **Markus Jalonen**

Kun aloitin tämän puheenvuoron kirjoittamista, pidin itseäni ennakkoluulottomana ihmisenä. Laitettuaani sensuroimatta ajatuksia paperille, huomasin olevani vuoristorata, jossa ennakkoasenteet tuntuvat ensin tasaantuvan, mutta sitten mennäänkin taas sellaista rallia, että mahanpohjasta kirpaisee. Niinpä nostan kädet pystyyn antautumisen merkiksi. Ehkä ennakkoluulot ovatkin vaan ihan okei, jos tuon niitä kanssakäymisessä rohkeasti esille.

Minun luuloissani näkevät koettavat yleistyksillään ahtaa kaikki ihmiset samaan muottiin. He eivät ota huomioon elämäntapojen moninaisuutta. Normaalilla tarkkuudella näkevä katse tunkeutuu minun herkkään yksityisyyteeni. Se huomaa heti vinossa olevan kaulukseni, enkä heikkonäköisenä kykene vastaamaan arvosteluun samalla mitalla.

Toisaalta minun katseeni tunkeutuu yhtä lailla sokean ihmisen henkilökoh-

taiseen tilaan. Minulla on yhteisessä kohtaamisessa ylivoima, koska minä näen hänet sellaisena hahmona, jona hän ei itse voi koskaan itseään havainnoida.

Sitten ennakkoasenteeni kiepsahtaa vielä kerran päälaelleen. Näkövammaisen voi tahtomattaan tunkeilla arvoituksellisella tavalla näkevän ihmisen henkilökohtaisessa tilassa. Jos hänen kokemusmaailmansa on tälle täysin vieras, kohtaamisessa on läsnä hallitsematon elementti, joka saa visuaalisen ihmisen jatkuvasti varuilleen.

Tiettyyn visuaaliseen järjestykseen tottunut kaveri on oudoksunut tapojani, kun olen aivan välttämättä halunnut kulkea mutkaista reittiä suoraviivaisen matkan sijaan tai kun olen kieltäytynyt siirtämästä jotain tavaraa ilmiselvästi järkevämpään paikkaan. Olen myös tuottanut kaverille päänvaivaa suoriutumalla samasta kävelymatkasta yhdellä kertaa hyvin ja toisella kertaa huonosti valaistusolosuhteista riippuen. 🌿

Vertaistuki, mitä se on?

Vertaistoimijana oleminen on välillä hauskaa, välillä surullista ja jopa ikävää. Kuitenkin pidän sitä merkittävänä asiana. Jokainen meistä on elämänsä taipaleella tarvinnut, saanut tai antanut vertaistukea. Minä olen yksi, jolle vertaistuki antoi lisää voimia mennä eteenpäin. Siksi arvostan sitä paljon, ja itsekin haluan antaa vertaistukea aina, kun se on mahdollista.

Itse olen toiminut jo yli kaksikymmentä vuotta näkövammaisten maahanmuuttajien vertaistukihenkilönä Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaisissa. Aika on sen verran pitkä, että siinä on tapahtunut monenmoista. Olen esimerkiksi järjestänyt itse tai yhteistyössä jonkun muun tahon kanssa retkiä, info-, peli-, urheilu- tai ruokatapaamisia.

Maahanmuuttajien tapaamisissa on monesti noussut esiin avun tai apuvälineen tarve, koti-ikävä ja yksinäisyys. Ne ovat minullekin tuttuja. On vaikea oppia suomea, jos ei ole, kenen kanssa harjoitella. On hankala saada suomalaisia ystäviä, jos ei ole yhteistä kieltä. Integroituminen yhteiskuntaan ei onnistu, jos siihen ei anneta mahdollisuutta tutustua. Ymmärrän, että kaikilla maahanmuuttajilla on jollain tavalla hankalaa, mutta uskon, että vammaisilla maahanmuuttajilla on tuplasti hankalampaa.

Monen maahanmuuttajan mielestä suomen kieli on vaikeaa. Lohdutan sanomalla: ”Ei se voi olla niin vaikeaa, koska Suomessa pienetkin lapset osaavat sitä.”

Monesti minulta kysytään, miten saada suomalaisia ystäviä? Vastaan, että minulla ei ole taikasanaa, mutta ehdotan harrastuksia ja ihmisten kanssa tekemistä.

Ihmiset ovat nimittäin samanlaisia riippumatta siitä, mistä he tulevat. He osaavat nauraa, itkeä ja myös vitsailla. Monilla on traumaattinen tausta, joten yritetään ymmärtää heitä. Puhutaan, hymyillään heille. Se ei maksa mitään ja heille se voi olla tärkeä ystävällisyyden osoitus. 🌸

Ibrahim Milanovic on kahden maan, Bosnian ja Suomen kansalainen.

”Maahanmuuttajien tapaamisissa on monesti noussut esiin avun tai apuvälineen tarve, koti-ikävä ja yksinäisyys.”

TAPAHTUMAT

Retina Day Iiriksessä 30.9.2023

Retina ry:n 50-vuotisjuhla-
vuoden Retina Day järjes-
tetään hybriditapahtumana
Iiriksessä la 30.9. klo 11.30-
18. Ohjelmassa on apuvä-
linenäyttely ja tuotetori,
asiantuntijaluentoja, histo-
rian havinaa ja huomionsoi-
tuksia. Luentoja voi seurata
myös Teamsin tai nettiradion
välityksellä. Omakustantei-
nen juhlapäivällinen tarjoil-
laan pöytiin klo 16-18.
Tarkempi ohjelma, etäyhtey-
slinkit ja päivällismenu hintoi-
neen löytyvät osoitteesta
www.retina.fi. Päivälliselle on
ilmoitauduttava viimeistään
to 14.9.: info@retina.fi tai p.
045 135 7611. Tervetuloa!
Retina ry

Historiaklubilla tutkimusretkiä näkövammaisten elämäkertoihin

Tervetuloa Näkövammais-
museon historiaklubille!
Tilaisuudet toteutetaan
yhteistyössä Helsingin ja
Uudenmaan Näkövammai-
set ry:n kanssa. Paikka on

Iiris-keskus, kokoustila
Mathilda (3 krs.) Tilaisuuteen
on myös Teams-etäyhtey-
s-mahdollisuus. Vapaa pääsy.

Ti 17.10. klo 13-14.30
aiheena Seurakuntatyötä ja
sielunhoitoa - näkövammai-
set kirkon palveluksessa.
Vieraana etäyhteydellä rovas-
ti Mikko Ojanen. Museoa-
manuenssi Kari Huuskonen
haastattelee.

Ti 21.11. klo 13-14.30
aiheena Kaarina Vaher -
opettaja tulenkantajien
liepeiltä. Vieraana VTM
Teuvo Ruponen. Museoa-
manuenssi Kari Huuskonen
haastattelee.

Jos haluat osallistua
tilaisuuksiin Teams-etäyhtey-
dellä, pyydä linkki tai puhe-
linnumero HUN ry:n Minna
Toivarilta, minna.toivari@hun.
fi tai puh. 040 559 2627.

Laiva starttaa Foorumiristeilylle, hyppää sinäkin paattiin!

Risteilyisäntämme Pedro
toivottaa sinut tervetulleeksi
risteilyfoorumiin. Laiva start-
taa satamasta pe 13.10. ja
palaamme kotisatamaan su
15.10. Risteilypaikkanamme
toimii lähes neitsytmatkaan-

sa kulkeva Vesalan leiri-
keskus Jyväskylässä. Uudet
rakennukset on otettu käyt-
töön lokakuun alussa.

Vesi liplattaa ja lokit
kirkuvat, mutta mitä olisi
risteily ilman risteilytee-
maista ohjelmaa: bingoa,
karaokea, spa'ta, pallomerta
tai bilebändin rytmittämää
iltaa. Vaikka bilebändi tulee-
kin nauhalta, niin tämä kaikki
on käden ulottuvillasi fooru-
missa!

Sunnuntaiaamuna on
luvassa Nutorin valinta-
kokous. Nutoriin valitaan
kaksi jäsentä erovuoroisten
(Jasmin Mikkola ja Väinö
Rihti) tilalle. Nutorin vaalissa
voi äänestää ja olla ehdolla
kaikki 12-30-vuotiaat alueyh-
distyksen jäsenet. Myös
etäehdokkuus on mahdollis-
ta.

Tälle Pedron isännöimäl-
le täysihoitoristeilylle tulee
ilmoittautua viim. 11.9. www.
nkl.fi/nuoret -sivuilta löytyvän
ilmoittautumislomakkeen
kautta. Täysihoitoon sisältyy
matkat, majoitus, ruuat ja
risteilyohjelma. Tämä kaikki
maksaa vain 99 € nuorelta.
Risteilyfoorumiin on terve-
tulleita kaikki 12-30-vuoti-
aat näkövammaiset nuoret
ympäri Suomea.

Lisätietoa ja ajatuksia voi

vaihtaa nuorisotoimen suunnittelija Teemu Ruohosen kanssa puhelimitse 050 596 5022 tai sähköisesti teemu.ruohonen@nkl.fi.

Tervetuloa! Nutor / Näkövammaisten liitto

Opaskoirat tutuiksi - Uusin silmin -webinaari ke 6.9. klo 10-16

Ilmoittaudu 3.9. mennessä osoitteeseen: info@opaskoirayhdistys.fi. Saat Teams-osallistumislinkin sähköpostiisi pari päivää ennen webinaaria.

Puheenvuorot kestävät n 15-20 min, jonka jälkeen osallistujilla on mahdollisuus kysymyksiin. Tervetuloa mukaan! Tehdään yhdessä Opaskoirat tutuksi kaikille!

Webinaarin ohjelma:

Klo 10.00-10.30 Webinaarin avaus, ohjelma ja Opaskoirayhdistyksen esittely, Susanna Kovan, Opaskoirayhdistys ry

Klo 10.30-11.00 Näkövammaisten liiton Opaskoirakoulun toiminta, Näkövammaisten liiton Opaskoirakoulu, Vesa Väkeväinen

Klo 11.00-11.30 Opaspen-

nut, kokemuksia hoitoperhe-toiminnasta, Sirpa Miettinen

Klo 11.30-12.00 Opaskoirakouluttajan puheenvuoro, Opaskoiran hakuprosessin eri vaiheet, Tom Jaatinen, Suomen Opaskoirakoulu Oy

Klo 12.00-12.30 Tauko

Klo 12.30-13.00 Opaskoirakoiden liikkumistaidonohjaus, Sanna Törrönen, liikkumistaidon ohjaaja

Klo 13.00-13.30 Mitä ovat peesarit ja mitä Peesari-kerho tekee? Sari Rajala ja Eija Paasu, Peesari-kerhon puheenjohtaja ja sihteeri

Klo 13.30-14.00 Opaskoirakäyttäjän puheenvuoro, Marianne Tenhami, Opaskoirayhdistys ry

Klo 14.00-14.30 Opaskoirat Pohjois-Suomessa, yhteistä toimintaa ja vertaistukea, Kirsti Reijonen, alueellinen yhteyshenkilö, Opaskoirayhdistys ry

Klo 14.30-15.00 Opaskoiran hyvinvointia koirahieronnalla, Heidi Koivunen, koirahieroja

Klo 15.00-15.30, Webinaarin loppusanat ja palautetta päivän sisällöstä, Susanna Kovan, Opaskoirayhdistys ry

Kotisivun osoite: opaskoirayhdistys.fi/uusin-silmin-opaskoirat-2023-2024/

APURAHOJA

Suomen Näkövammaissäätiön apurahoja haettavana

Suomen Näkövammaissäätiön apurahat ovat näkövammaisten ja näkövammaistyössä toimivien haettavissa: nuorisotyöhön, opiskeluun ja ammattiopintoihin, työllisyyteen, tiedotustoimintaan, kuntoutukseen, tutkimustoimintaan, harrastus- ja vapaa-ajantoimintaan sekä näkövammaisten kansainväliseen yhteistyöhön. Näkövammaissäätiön myöntämällä apurahoilla pyritään vaikuttamaan suoraan näkövammaisten toimintaan.

Hakemuksesta tulee ilmetä:

- hakijan esittely, näkötilanne ja yhteystiedot (osoite, puh.no ja/tai sähköposti) sekä pankkitilin numero IBAN-koodin muodossa (myös sähköpostitse haettaessa)
- apurahan käyttötarkoitus
- haettava määrä ja hankkeen kokonaiskustannukset
- onko hanketta varten saatu, anottu, aiotaanko anoa apurahaa muista lähteistä
- millä tavoin hakija rahoit-

taa hankkeen, mikäli apuraha kattaa vain osan kustannuksista

- mahdolliset suosittelijat.

Apurahan saajan tulee jättää asiamiehelle hankkeesta ja apurahan käytöstä selvitys, joka sopimuksen mukaan voidaan julkaista, mm. opinnäyte- tai väitöskirjatyöt.

Apurahan saajan tulee pyynnöstä toimittaa tosite/kuitti kuluista, joihin apuraha on myönnetty. Mikäli pyydettyä kuittia/tositetta ei ole saatu, apurahahakemusta ei mahdollisesti tulla käsittelemään. Myönnetyistä kannustusapurahoista kuittia ei yleensä tarvitse toimittaa.

Hakuaika on 1.9.-30.9.2023.

Hakemukset: Suomen Näkövammaisäätiö, Asiamies Aila Santanen, Arhipanpolku 8 B 2, 00420 Helsinki tai aila.santanen@live.fi. Lisätietoja: p. 050 596 6737.

Säätiön periaatteena on myöntää apuraha kohteeseen, mihin yleisistä rahoituslähteistä ei ole mahdollista saada tukea. Vuonna 2022 säätiö myönsi apurahoja noin 10 000 euroa.

Sokeain Lasten Tukisäätiön avustukset ja apurahat

Sokeain Lasten Tukisäätiö myöntää avustuksia ja apurahoja mm. näkövammaisten lasten harrastustoimintaan, erikoisliikuntavälineisiin ja perheiden lomakustannuksiin tai muuhun sellaiseen tarkoitukseen, jonka kohteena on näkövammaisten lasten ja heidän perheidensä elinolosuhteet ja niiden parantamiseen tähtäävä toiminta.

Hakemukset 30.9.2023 mennessä. Lisätietoja ja hakuohjeet: Asiamies Juha Halme, 040 7280970, asiamies@sokeainlastentukisaatio.fi, www.sokeainlastentukisaatio.fi

SEKALAISTA

Edullista asumista näkövammaisille

Sokeain Ystävät – De Blindas Vänner sr.:n Sokeaintalo -rahasto tarjoaa näkövammaisille edullista asumista Helsingin Kalliossa Pengerkatu 11:ssa. Asuntojen koko vaihtelee 32–80 m² välillä, vuokrataso noin 15 €/m² sekä henkilöperusteinen vesimaksu. Hakemuksen voi

täyttää osoitteessa www.estlander.fi tai sähköpostitse: mikael.julin@estlander.fi

Annetaan Yamaha-piano (mahonki)

Annetaan pitkään vähällä käytöllä ollut otsikon mukainen piano. Pianossa pinta-naarmuja vuosien varrelta. Varmasti kelpo soitin aloittelevalle pianistille.

Hakija vastaa kuljetuksesta ja virityksestä. Nouto Porvoosta. axel.sundholm@gmail.com, p. 045 197 9922.

Aineiston aikataulu

Airut 5/23 ilmestyy 16.10. Deadline: 21.9. Ilmoituksen voi jättää verkkolomakkeella: airutlehti.fi/ilmoitukset tai s-postitse: airut@nkl.fi. Ilmoitukset julkaistaan kaikissa Airuen versioissa.

Toimituksella on oikeus muokata lehden aineistoja.

Lehdessä ei julkaiseta voimakkaasti poliittisia tai uskonnollisia kirjoituksia.

Kun silmälasit eivät riitä – Teams-tietoisku näköasioista 2.10.2023 klo 17–17.30

Näkeekö läheisesi silmälasellakin huonosti?

Vaikka näkö heikkenee, apua ja tukea on tarjolla!

Aiheesta kertovat ja keskustelevat Näkövammaisten liiton oikeuksienvälönnan asiantuntijat Sanna Piuva ja Minna Ågren.

Tietoisku pidetään verkon välityksellä Teamsilla 2.10.2023 klo 17–17.30.

Osallistumislinkki löytyy osoitteesta

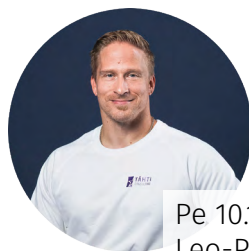
nakovammaistenliitto.fi/fi/tapahtuma/kun-silmalasin-eivat-riita-tietoisku-nakoasioista

Apu- väline- tapahtuma

Vaikuttavat ratkaisut hyvään arkeen

Tervetuloa tutustumaan apuvälineiden, kuntoutuksen ja esteettömyyden tuoreimpaan tietoon ja uusimpiin ratkaisuihin. Tulossa monipuolinen messualue ja ohjelma., lavalla mm.

Pe 10.11.
Leo-Pekka Tähti

LA 11.11.
Mikko "Peltsi" Peltola

Apuväline 9.-11.11. Tampereen Messu- ja Urheilukeskus

Avoimna to-pe 9-17 ja la 10-16

Näkövammaiskortilla veloituksetta

Järjestäjät:

EXPOMARK

Yhteistyössä:

 Näkövammaisten liitto

9.–11.11.2023 TAMPERE

apuväline.info #apuväline2023 #apuvälinemessut

Posti Green

Katse kohti kehittyvää näönhuoltoa – näkövammarekisterin 40-vuotisjuhlaseminaari

Näkövammarekisteri on 40 vuoden ajan selvittänyt näkövammojen esiintyvyyttä maassamme sekä kerännyt tietoa näkövammaisten koulutuksesta, työllisyydestä, ammateista, asumisesta ja perheytymisestä.

Lämpimästi tervetuloa näkövammarekisterin juhlaseminaariin 22.9.2023 klo 9–15!

Paikka: THL:n J-Sali Mannerheimintie 166, Helsinki / Teams-etäyhteys

Ohjelma:

8.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvit

9.00 Tilaisuuden avaus, THL

9.15 Näkövammaisten liiton tervehdys, puheenjohtaja Kari Vähänen

9.30 Näkövammaisuuden kehitystrendit 40 vuoden aikana, näkövammarekisterin vastaava lääkäri Hannu Uusitalo

10.00 Silmämelanooman hoidon kehityksestä maailmalla ja maassamme, professori Tero Kivelä (HY)

10.30 Keskustelua ja kahvitauko

11.00 Kehittyvä diabeettisen retinopatian hoito, professori Nina Hautala (OYS)

11.30 Keskustelua ja lounastauko

12.30 Ikärappeuman diagnostiikan ja hoidon kehityksestä maailmalla ja maassamme, professori Kai Kaarniranta (KY)

13.00 AMD-hoidon toteuminen RWD-tulosten valossa, yllilääkäri Hannele Uusitalo-Järvinen (TAYS)

13.30 Glaukooman diagnostiikan kehityksestä maailmalla ja maassamme, professori Eija Vesti (TY)

14.00 Kehittyvä glaukoomakirurgia, professori Mika Harju (HY)

14.30 Keskustelua ja tilaisuuden päätös

Ilmoittautumiset ja lisätiedot: THL:n näkövammarekisterin tutkimuspäällikkö Laura Tolkkinen, laura.tolkkinen@nkl.fi, p. 050 475 5537. Teams-linkit lähetetään etäosallistujille. Seminaari on maksuton ja avoin kaikille aiheesta kiinnostuneille.

